

0029-29760

VTLR

พรานโนรา

	7 791.1072 ธ377พ
79A090275	
Title : พรานโนรา	
สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช	

นายธีรวัฒน์ ช่างสาน
ภาคนาฏศิลป์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
2538

เลข	๗
เรียก	791.1072
หนังสือ	ธ.377พ
เลขทะเบียน	2638 90275
วัน เดือน ปี	2.6.ธ.ย. 2538

งานวิจัยฉบับนี้ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
ประจำปีการศึกษา 2537

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : พราณโนรา (PRAN NORA)

โดย นายธีรวัฒน์ ช่างสาน ๒๕๖๕

วิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา บทบาท ทำร้าย และหน้าพราณโนรา ตัวพราณเป็นตัวละครสำคัญของการแสดงโนราใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และตรัง ผลการศึกษาได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการสาธิตของศิลปินพราณอาวุโส ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือกันโดยทั่วไป

ผลการศึกษาวิจัยได้ข้อสรุปว่า พราณเป็นตัวละครที่คงจะเกิดขึ้นและพัฒนามาพร้อมกับการแสดงโนรา ตัวพราณมีทั้งพราณชายและพราณหญิง การจำของตัวพราณแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ ท่าเฉพาะ และท่าประกอบการแสดง ท่าเฉพาะที่สำคัญ ได้แก่ โพล่ ท่องโรง ย้ายพราณ นวดสองมือ ไหว้พราณ ถวายบังคม จำขัดมวงและจี้นิวตี ส่วนท่าประกอบการแสดง คือ กิริยาท่าทางเพื่อให้ดูเป็นตัวแสดงต่าง ๆ เช่น เป็นผู้หญิง หรือ เป็นตัวสัตว์ต่าง ๆ โดยใช้ร่างกายและอุปกรณ์การแสดง

หน้าพราณมี 2 แบบคือ หน้าพราณชายและหน้าพราณหญิง หน้าพราณชายเป็นสีแดง ส่วนหน้าพราณหญิงเป็นสีขาวหรือสีเนื้อ ตัวพราณผู้ชายทำหน้าที่หลายบทบาท อาทิ ตัวบอกเรื่อง ตัวตลก และตัวแสดงต่าง ๆ เมื่อมีการเล่นเป็นเรื่อง ส่วนตัวพราณหญิงทำหน้าที่เป็นตัวแสดงประกอบหญิงต่าง ๆ เท่านั้นการแต่งกายของพราณชายมี 2 แบบ คือ แบบนุ่งผ้าโจงกระเบน และนุ่งผ้าลอยชาย ส่วนแต่งกายของพราณหญิงก็มี 2 แบบคือ แบบสวมเสื้อและแบบผ้าห่ออก

จากการวิจัยภาคสนามตลอดระยะเวลา 2 ปี ไม่พบการแสดงของตัวพราณแบบดังกล่าวเลยทำให้คาดว่า การแสดงของพราณโนราอาจสาบสูญ

Abstract

KEY WORD : PRAN NORA

Researcher : TEERAWAT CHANGSAN

The purpose of this research is to study the history, the roles, the dances, and the masks of Pran Nora. Pran Nora is the hunter who is an important figure in Nora theatre in province of southern Thailand -- Nakhon Si Thammarat, Phthalung, Songkhla, and Trang. The study was done by interviewing senior Pran Noras who are well known and respectable, and observing their performance demonstrations.

The study found that Pran Nora was probably originated and developed along with Nora theatre. Pran Nora were both male and female. There were two kinds of dance patterns. The first comprised specific gestures of Pran Nora such as Phloh (first curtain appearance), Thong Rong (walking around on stage), Yai Pran (torso movements), Naad Song Mue (arms Movements), Wai Pran (Paying respect), Thawai Bang Khom (paying respect to the Lord , Ram Sad Muang (swift hand movements) , and Chee New Phee (finger Pointing). The second comprised mimetic gestures imitating woman or animals by using parts of the body or some dance props.

Two kinds of masks were found-- male and female. Male mask was always red and female mask was either white or tan. Male Pran Nora played many roles such as narrator, clown, and other dramatic characters. Female Pran Nora Performed supporting characters.

Male Pran Nora dressed in traditional loin cloth with wrapping tail or loosing tail with bare chest. Female Pran Nora dressed in traditional loin cloth with wrapping tail, and traditional blouse or shawl wrapping the top part.

Throughout the two year field study, Pran Nora actual performance had not been seen. It is likely that Pran Nora nearly comes to its extinction.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้
คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด และเนื่องจากทุนการวิจัย
ครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช จึง
ขอขอบพระคุณ ศูนย์วิจัยและบริการการศึกษา สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชเป็นอย่างยิ่ง
การวิจัยครั้งนี้ใคร่ขอขอบพระคุณ อาจารย์จรรยาแมง แสงวิเชียร ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์เสาวภา ชานีรัตน์ อาจารย์ ดร.ศักดิ์ บัณฑิตเพ็ชร และอาจารย์
มาลินี งามวงศ์วาน ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้ จึงขอกราบ
ขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณศิลปินพรานหลายท่านที่กรุณาให้ความ
อนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ นายยก ชูบัว นายแปลก หนะบาล นายเสียง
กุลไชยศรี นายเชื่อง คงดี นายบุญช่วย จำปาทอง นายจันทน์ ทดแทน นายอำนาจ
มุสิกวงค์ นายสมหมาย หอยสังข์ และนายพยอม คันธริก นอกจากนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบ
พระคุณ อาจารย์สงศรี ชมภูวงศ์ ผู้พิจารณาทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
บัญญัติ เลิศไกร ผู้ให้คำปรึกษาเรื่องการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ละออง
แก้วเกาะจาก คุณมณฑารัตน์ ชูพินิจ คุณสุพัตต์ ชูขาว ผู้ช่วยเหลือในการจัดทำเอกสาร
การวิจัย ซึ่งทุกท่านที่กล่าวถึงผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาพร้อมทั้งขอขอบพระคุณมา ณ
โอกาสนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบุคคลที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยทุกท่านที่ได้
กล่าวนามไว้ พร้อมทั้งเอกสารตำราทุกเล่มที่กล่าวถึงในงานวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนผู้มีอุปการะ
คุณทุกท่านที่ทำให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฉ
 บทที่	
1. บทนำ.....	1
> ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
3. การแสดงโนราแบบดั้งเดิม.....	25
ขั้นตอนในการแสดง.....	25
องค์ประกอบหลักของการแสดงโนรา.....	42
วงดนตรี.....	44
เครื่องแต่งกาย.....	46
โรงโนรา.....	56
โอกาสที่แสดง.....	58
คณะโนรา.....	59

	หน้า
4. ทำร้ายและทำประกอบในการแสดงของพรานโนรา.....	60
พรานโนรา.....	60
พรานโนราผู้หญิง.....	61
การเปลี่ยนแปลงของพรานเป็นตลกโนรา.....	62
การสืบทอดบทพราน.....	63
ทำร้ายของพราน.....	66
การรำคล้องหงส์.....	67
การรำแทงเข้.....	69
ตัวอย่างการแสดงบทบาทสมมติของพรานโนราในบทสิบสอง.....	87
การขับพราน.....	106
5. กลวิธีในการออกพรานโนรา.....	119
ผลสรุปกลวิธีในการออกพรานโนรา.....	142
6. หน้าพราน.....	149
ที่มาของหน้าพราน.....	149
วัตถุประสงค์ในการสร้างหน้าพราน.....	152
ลักษณะโดยทั่วไปของหน้าพราน.....	152
ขั้นตอนในการสร้างหน้าพราน.....	155
การบูชาหน้าพราน.....	156
วิธีการก่อนจะนำหน้าพรานออกแสดง.....	157
ลักษณะของหน้าพรานที่ใช้ประกอบการแสดง.....	159

	หน้า
๗ 7. บทสรุปและ เสนอแนะ.....	191
รายการอ้างอิง.....	198
ภาคผนวก.....	201
ภาคผนวก ก กิจกรรมเกิดโนรา.....	202
ภาพอุปกรณ์เครื่องใช้ของโนรา.....	210
การแสดงโนราเพื่อประกอบพิธีกรรม.....	215
ภาคผนวก ข กิจกรรมเกิดจากพราน.....	225
บทบาทพรานในเรื่องความเชื่อ.....	230
ภาคผนวก ค บทละครในการจับบตออกพราน.....	235
ภาคผนวก ง ศิลปินพรานที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน.....	267
ประวัติผู้เขียน.....	282

สารบัญตาราง

	หน้า
1. ตารางแสดงขั้นตอนการออกพรวน.....	29
2. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 1 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	123
3. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 2 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	124
4. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 3 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	126
5. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 4 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	128
6. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 5 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	130
7. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 6 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	131
8. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 7 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	133
9. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 8 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	134
10. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 9 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	136
11. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 10 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	137
12. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 11 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	138
13. ตารางแสดงขั้นตอนที่ 12 ในการปฏิบัติของศิลปิน.....	139
14 ตารางแสดงขั้นตอนที่ 13 แสดงผลรวมในการปฏิบัติของศิลปิน..	140

สารบัญภาพ

	หน้า
1. ภาพแสดงเครื่องดนตรีโนรา	45
2. ภาพแสดงแต่งกายพรานผู้แบ่นุ่งโจงกระเบน	50
3. ภาพแสดงแต่งกายพรานผู้แบ่นุ่งผ้าเลื้อยชาย	51
4. ภาพแสดงแต่งกายพรานเมียแบ่นุ่งเสื้อ	53
5. ภาพแสดงแต่งกายพรานเมียแบ่นุ่งผ้าห่ออก	54
6. ภาพแสดงการรำกลองหงส์	68
6. ภาพแสดงการโผล่	70
7. ภาพแสดงการท่องโรง	71
8. ภาพแสดงการย้ายพราน	72
9. ภาพแสดงท่าต่ำ	73
10. ภาพแสดงท่าสูง	74
11. ภาพแสดงการนวดเร็ว	75
12. ภาพแสดงการไหว้พราน	76
13. ภาพแสดงการถวายเป็นบังคม	77
14. ภาพแสดงการรำจัดมวงของตัวพราน	78
15. ภาพแสดงการขึ้นนิ้วสี่	79
16. ภาพแสดงเท่ง	81
17. ภาพแสดงเมือง	83
18. ภาพแสดงสะหม้อ	84
19. ภาพแสดงนกเขา	85
20. ภาพการวางท่าในบทพระสุนนางมโนห์รา	88
21. ภาพแสดงการวางท่าในบทพระรถ	89
22. ภาพแสดงการวางท่าในบทพระลักษณาวงศ์	90

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
23. ภาพแสดงการวางท่าในบทพระ โคมุตร.....	91
24. ภาพแสดงการวางท่าพระสังข์ทอง.....	92
25. ภาพแสดงการวางท่ามทศารวางสิ่งตี.....	93
26. ภาพแสดงการวางท่ามทพระอภัยมณี.....	94
27. ภาพการวางท่ามทสินธุราช.....	96
28. ภาพแสดงการวางท่าในบทพระสังข์ศิลป์ชัย.....	97
29. ภาพแสดงการวางท่ามทมณีพิชัย.....	98
30. ภาพแสดงการวางท่ามทไกรทอง.....	99
31. ภาพแสดงบทบาทสมมติเป็นม้าของพราน.....	100
32. ภาพแสดงบทบาทสมมติเป็นช้างของพราน.....	101
33. ภาพแสดงบทบาทสมมติเป็นนกของพราน.....	102
34. ภาพแสดงบทบาทสมมติเป็นเงาะ เจ้าของพราน.....	103
35. ภาพแสดงบทบาทสมมติเป็นผีของพราน.....	104
36. ภาพแสดงลักษณะของหน้าพรานผู้.....	153
37. ภาพแสดงหน้าพรานเวีย.....	154
38. ภาพหน้าพรานดาทวดหมื่นศรี.....	159
39. ภาพหน้าพรานบุญ.....	160
40. ภาพหน้าพรานเบี้ยว.....	161
41. ภาพหน้าพรานกณะ โนราบุญญาศิลป์.....	162
42. ภาพหน้าพราน.....	163
43. ภาพหน้าตาพราน.....	164
44. ภาพหน้าตาพราน (หน้าแทน).....	165
45. ภาพหน้าตาพราน.....	166

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
46. ภาพหน้าตาหลวง.....	167
47. ภาพหน้าหนูแดง.....	168
48. ภาพหน้าศรีนวล.....	169
49. ภาพหน้าตาพราน.....	170
50. ภาพหน้าพรานเทพ.....	171
51. ภาพหน้าตาทองคำ.....	172
52. ภาพหน้าตาสี.....	173
53. ภาพหน้าพรานดำ.....	174
54. ภาพหน้าพรานที่เก็บรวบรวมไว้ที่วัดท่าแค.....	175
55. ภาพหน้าพราน.....	176
56. ภาพหน้าตาหลวงคง.....	178
57. ภาพหน้าทาสี.....	179
58. ภาพหน้าพรานบุญ.....	180
59. ภาพหน้าพรานบุญ.....	181
60. ภาพหน้าพราน.....	182
61. ภาพหน้าทาสี.....	183
62. ภาพหน้าไอบ่าว.....	184
63. ภาพหน้าพรานบุญ.....	185
64. ภาพหน้าตาพราน.....	186
65. ภาพหน้าทาสี.....	187
66. ภาพหน้าพรานพ่อแก่ยอดทอง.....	188
67. ภาพเครื่องแต่งกายโนรา.....	202
68. ภาพอุปกรณ์เครื่องใช้โนรา.....	203

	หน้า
69. ภาพถ่ายเดินนางสองแขน.....	211
70. ภาพพระานบุญเรื่องพระสุทรน-มโห้ร่า.....	212
71. ภาพการแต่งกายของเด็กเป็นพรานและทาสี.....	227
72. ภาพรูปปั้นขุนศรทชากับพราน.....	228
73. ภาพหน้าพรานและหน้าทาสีเก่า ๆ ที่วัดท่าแค.....	229
74. ภาพนายแปลก ขณะบาล.....	267
75. ภาพนายยก ชูบัว.....	271
76. ภาพนายเชื่อง คงดี.....	274
77. ภาพนายเสียง กุลไชยศรี.....	277
78. ภาพนายบุญช่วย จำปาทอง.....	280